

N:o 8.

Ank. till Riksd. kansli den 14 April 1896, kl. 2 e. m.

*Konstitutionsutskottets utlåtande, i anledning af väckt motion om
ändring af §§ 1 och 5 tryckfrihetsförordningen.*

Uti en inom Andra Kammaren väckt, till utskottets behandling öfverlemnad motion, n:o 211, har herr *E. Olsson* i Kyrkebol, med hänvisning till en af honom vid 1895 års riksdag afgifven motion, n:o 100, samt till konstitutionsutskottets utlåtande n:o 19 vid samma riksdag och Andra Kammarens beslut den 11 maj nämnda år vid föredragning af sistberörda motion och utlåtande, föreslagit, att Riksdagen ville antaga att hvila till grundlagsenlig behandling följande förändrade lydelse af nedanstående paragrafer i tryckfrihetsförordningen:

§ 1.

5). Privilegier å boktryckeri skola ej erfordras, utan stånde hvar och en fritt att, utan hinder af någon särskild författning, äldre privilegier eller något boktryckerireglemente, samt utan att vara underkastad någon skråordning, anlägga sådana tryckerier, af hvad beskaffenhet eller vidd honom tjenligt synes, *uti stad eller köping; Konungen obetaget att tillåta inrättande af boktryckeri äfven å annan ort.*

Då boktryckeri anlägges å ort, som lyder under landsrätt, skola i alla mål, som boktryckningen röra, boktryckare, arbetare i tryckeriet samt der

tryckta skrifter författare och utgifvare lyda under *rådstufvurätten i närmaste inom länet belägna stad, der sådan rätt finnes.*

Den nytt boktryckeri inrättar — — — — — innehåll
och skrifart. — — — — —

— — — — —
— — — — —

§ 5.

6). Förbrytelser emot denna lag upptagas vid *rådstufvurätten i den stad, der skrift, som föranledt åtal, blifvit tryckt, eller, om den blifvit tryckt å ort, som lyder under landsrätt, vid rådstufvurätten i närmaste inom länet belägna stad.* Stämningstiden vare åtta dagar, om boktryckeriet är beläget i stad, der *rådstufvurätt finnes, men i annat fall fjorton dagar.* Uppstår fråga om boktryckares eller författares af en tryckt skrift tilltalande eller hörande, böra han eller de vid *rätten* personligen till svars stånda, men åtnjute i öfrigt deras rättegångsförmåner, enligt allmän lag och särskilda författningar, uti allt hvad genom detta förordnande icke uttryckligen annorlunda stadgad är.

8). Finner chefen för justitiedepartementet eller hans ombud sig befogad att på de grunder för qvarstad å tryckt skrift, här ofvan stadgade äro, förordna eller äska, det någon skrift med qvarstad beläggas må, vare han eller det berättigad att *sådan qvarstad* erhålla medelst skyndsamt handräckning, som ej får vägras af vederbörande Konungens befallningshafvande, magistrat eller kronobetjent; börande öfver förloppet af qvarstadsförrättningen och orsakerna dertill, samt i afseende på den åklagade skriften, om och huru många exemplar då ännu finnas uti boktryckarens värjo, anteckning trefalt författas, hvaraf den ena tillställes chefen för justitiedepartementet eller hans ombud, den andra *magistraten i den stad, under hvilkens rådstufvurätt boktryckeriet enligt § 1 lyder,* och den tredje boktryckaren. Magistraten vare pliktig att, vid ansvar såsom för embetsförsummelse, med näst afgående post en afskrift af denna anteckning till justitiekanslaren insända. I Stockholm varde samma anteckning, genast eller sist inom nästföljande dags utgång, till justitiekanslaren aflemnad. Justitiekanslaren må sedermera, i Stockholm, inom åtta dagar, och i landsorterna, allra sist inom trenne veckor, efter det qvarstaden lagd blifvit, hafva hänvist målet till vederbörlig domstol och aktor förordnat, då domstolen, sist inom åtta dagar, må pröfva, om qvarstaden skall ega bestånd. Sker det ej, och är icke qvarstad inom en månad häfven, ege bok-

vore i tillfälle att behandla de lokala spörsmål, hvilka för trakten äro af särskildt intresse, men som ej kunna få någon tillfredsställande behandling i de stora tidningarna eller ens i provinsblad, utgifna på längre afstånd från orten i fråga. Många platser å landsbygden hafva visserligen redan nu sådana, särskildt för dem afsedda tidningar, men den omständigheten, att dessa icke få tryckas annorstädes än i stad, som kanske ligger mycket långt aflägsset, förorsakar naturligtvis både utgifvare och allmänhet så mycken tidsförlust och så betydligt ökade kostnader, att ändamålet med dylika tidningar icke till fullo ernås.

Beträffande den omfattning, i hvilken den ifrågasatta utsträckningen må kunna medgifvas, anser utskottet, att det visserligen vore följdriktigast att förorda en sådan utsträckning af ifrågavarande rättighet, som motionären föreslagit, men då af hvad förut blifvit anfördt torde framgå, att det hufvudsakligen lär vara köpingar och dermed jemförliga, mera betydande orter, för hvilka nämnda rättighet kan sägas vara af behovet verkligen påkallad, samt det torde vara synnerligen svårt att på ett tillfredsställande sätt i grundlagen bestämma beskaffenheten af de orter, hvilka sålunda jemte köpingar kunna anses vara i behof af tryckerier, har utskottet funnit det vara lämpligast, att den förevarande rättigheten bestämmes på sätt Kongl. Maj:t uti sin år 1887 till Riksdagen afgifna proposition föreslagit, eller så, att det medgifves att anlägga boktryckeri i städer och köpingar, samt att åt Konungen öfverlemnas att uppå skeende framställning tillåta inrättande af boktryckeri äfven å annan ort. För frågans lyckliga lösning torde detta äfven vara förmånligast, då ett förslag af sådant innehåll kan antagas hafva bästa utsigt att vinna bifall både af Riksdag och Kongl. Maj:t. Mot samma förslag torde nemligen icke med fog kunna göras gällande de anmärkningar — afseende hufvudsakligen de svårigheter, som å landet skulle vara förenade med tillsynen öfver tryckeriverksamhetens utöfning — hvilka såväl inom Riksdagen som af Kongl. Maj:t blifvit rigtade mot förut i ämnet framlagda förslag. Visserligen innebär utskottets ofvannämnda förslag i någon mån en inskränkning uti den nu medgifna rättigheten att på landet anlägga boktryckeri inom en half mils afstånd från stad, men denna omständighet torde icke kunna tillmätas någon betydelse i jemförelse med fördelen af ett likformigt stadgande beträffande anläggning af boktryckerier utom stad eller köping.

Den utsträckta rättighet i afseende å boktryckeriers anläggande, som nu af utskottet föreslagits, påkallar äfven förändringar uti vissa andra af tryckfrihetsförordningens stadganden. Sålunda torde det behöfva närmare bestämmas, under hvilken domstol de tryckerier skola höra, som kunna komma att inrättas i köpingar och andra orter å landsbygden, äfvensom

huru med stämningstiden skall förhållas i mål rörande sådana tryckerier. I förstnämnda hänseende anser utskottet det vara nödvändigt, att alla tryckfrihetsmål, äfven sådana som röra nu omförmälda tryckerier, böra behandlas vid rådstufvurätt, på det att brott emot tryckfrihetsförordningen må kunna beifras med den skyndsamhet, som är behöflig, för att icke verkan af anställt åtal må blifva förfelad. Beträffande vid *hvilken* rådstufvurätt mål rörande tryckerier å landet skola upptagas, föreslås i motionen, att detta skulle ske vid rådstufvurätten i närmaste stad. Utskottet har emellertid, för att icke genom ett sådant stadgande den oegentligheten skulle uppkomma, att, till följd af föreskrifterna rörande anmälan om tryckeris inrättande eller öfvertagande af annan egare, Konungens befallningshafvande skulle kunna få embetsåligganden att ombesörja å ort belägen utom länet, funnit lämpligast vara, att mål rörande boktryckerier å landsbygden handläggas af rådstufvurätten i närmaste *inom länet* belägna stad. Härjemte har utskottet ansett nödigt, att åt de bestämmelser, som afse dessa förhållanden, bör gifvas en sådan affattning, att deraf tydligen framgår, under hvilken domstol de tryckerier höra, hvilka äro anlagda i stad som lyder under landsrätt; och får utskottet i detta sammanhang tillika hemställa, att hvad i § 5 mom. 6 tryckfrihetsförordningen förekommer om tryckfrihetsmåls upptagande, »i Stockholm vid första allmänna underrätt, i öfriga städer, der första och andra underrätt finnas, vid den sistnämnda, akademiernas jurisdiktionsrätt, enligt deras konstitutioner, dock oförkränt», måtte utgå, såsom numera saknande all tillämplighet.

Hvad angår stämningstiden i tryckfrihetsmål, synes den nu föreskrifna tiden af åtta dagar vara i afseende å ort, som i allmänhet lyder under landsrätt, väl kort, emedan fall skulle kunna förekomma, särdeles i de norra orterna, då stämningens delgifvande inom nämnda tid vore en omöjlighet, och har utskottet därför ansett nödigt att stämningstiden, då boktryckeri är beläget annorstädes än i stad, der rådstufvurätt finnes, bestämmas till fjorton dagar.

I öfriga delar af tryckfrihetsförordningen anser utskottet annan förändring i följd af den föreslagna utvidgade friheten att anlägga boktryckeri icke erforderlig, än den, som i § 5 mom. 8 och 12 betingas deraf, att chefen för justitiedepartementet eller hans ombud måste ega rätt att, för erhållande af qvarstad å sådan skrift, som utgifvits från tryckeri å landet, påkalla biträde af närmaste kronobetjent.»

Utskottet har icke funnit anledning att frånträda den ståndpunkt till föreliggande fråga, som af konstitutionsutskottet vid sistlidet års riksdag

intagits, helst de betänkligheter, som vid nämnda riksdag framstälts mot det då af utskottet i ämnet framlagda förslag, hvilket nu af motionären upptagits, icke, enligt utskottets uppfattning, torde kunna tillmätas någon betydelse i jemförelse med de fördelar, förslaget antagande skulle medföra; och får utskottet sålunda, på de skäl, som uti här ofvan återgifna utlåtande äro anförda, hemställa,

att Riksdagen, med bifall till motionen, måtte antaga att hvila till vidare grundlagsenlig behandling följande förslag till förändrad lydelse af nedanstående paragrafer i

Tryckfrihetsförordningen.

§ 1.

(Nuvarande lydelse:)

5:o) Privilegier å boktryckeri skola ej erfordras, utan stånde hvar och en fritt att, utan hinder af någon särskild författning, äldre privilegier eller något boktryckerireglemente, samt utan att vara underkastad någon skråordning, anlägga sådana tryckerier, af hvad beskaffenhet eller vidd honom tjenligt synes, *uti stad eller inom ett afstånd derifrån af högst en half mil.*

Då ett boktryckeri sålunda utom stad anlägges, skola, i alla mål, som boktryckningen röra, boktryckare, arbetare i tryckeriet samt der tryckta skrifter författare och utgifvare lyda under stadens rätt.

(Föreslagen lydelse:)

5:o) Privilegier å boktryckeri skola ej erfordras, utan stånde hvar och en fritt att, utan hinder af någon särskild författning, äldre privilegier eller något boktryckerireglemente, samt utan att vara underkastad någon skråordning, anlägga sådana tryckerier, af hvad beskaffenhet eller vidd honom tjenligt synes, *uti stad eller köping; Konungen obetaget att tillåta invrättande af boktryckeri äfven å annan ort.*

Då boktryckeri anlägges å ort, som lyder under landsrätt, skola i alla mål, som boktryckningen röra, boktryckare, arbetare i tryckeriet samt der tryckta skrifter författare och utgifvare lyda under rådstufvurätten i närmaste inom länet belägna stad, der sådan rätt finnes.

Den ett nytt boktryckeri inrättar
 — — — — innehåll och skrifart.
 — — — — — — — — — — — — — — — —

Den nytt boktryckeri inrättar
 — — — — — — — — — — innehåll och skrifart.
 — — — — — — — — — — — — — — — —

§ 5.

(Nuvarande lydelse:)

6:o) Förbrytelser emot denna lag upptagas vid allmän underrätt i den stad, der boktryckeriet, ifrån hvilket den åklagade skriften utkommit, anlagdt är eller, på sätt 1 § innehåller, vid anläggandet anmaldt blifvit. I Stockholm sker detta upptagande vid första allmänna underrätt; i öfriga städer, der första och andra underrätt finnas, vid den sistnämnda; akademiernas jurisdiktionsrätt, enligt deras konstitutioner, dock oförkränkt. Stämningstiden vare i allt fall, ehvad tryckeriet inom eller, på sätt nyssnämnda § utstakar, utom staden är beläget, enahanda, och förhålles dermed, som, om stämningstid i staden, lag säger. Uppstår fråga om boktryckares eller författares af en tryckt skrift tilltalande eller hörande, böra han eller de vid sådan rätt personligen till svar stånda, men åtnjute i öfrigt deras rättegångsförmåner, enligt allmän lag och särskilda författningar, uti allt hvad genom detta förordnande icke uttryckligen annorlunda stadgadt är.

8:o) Finner chefen för justitiedepartementet eller hans ombud sig befogad, att, på de grunder för kvarstad å tryckt skrift, här ofvan

(Föreslagen lydelse:)

6:o) Förbrytelser emot denna lag upptagas vid rådstufvurätten i den stad, der skrift, som föranledt åtal, blifvit tryckt, eller, om den blifvit tryckt å ort, som lyder under landsrätt, vid rådstufvurätten i närmaste inom länet belägna stad. Stämningstiden vare åtta dagar, om boktryckeriet är beläget i stad, der rådstufvurätt finnes, men i annat fall fjorton dagar. Uppstår fråga om boktryckares eller författares af en tryckt skrift tilltalande eller hörande, böra han eller de vid rätten personligen till svars stånda, men åtnjute i öfrigt deras rättegångsförmåner, enligt allmän lag och särskilda författningar, uti allt hvad genom detta förordnande icke uttryckligen annorlunda stadgadt är.

8:o) Finner chefen för justitiedepartementet eller hans ombud sig befogad, att, på de grunder för kvarstad å tryckt skrift, här ofvan stad-

stadgade äro, förordna eller äska, det någon skrift med qvarstad beläggas må, vare han eller det berättigad att i *Stockholm, genom biträde af öfverståthållareembetet och i öfriga städer samt orterna, medelst skyndsam handräckning, som ej får vägras af den magistrat, hvarunder boktryckeriet, enligt § 1, lyder, sådan qvarstad erhålla*; börande öfver förloppet af qvarstadsförrättningen och orsakerna dertill, samt i afseende på den åklagade skriften, om och huru många exemplar då ännu finnas uti boktryckarens värjo, anteckning trefaldt författas, hvaraf den ena tillställes chefen för justitiedepartementet eller hans ombud, den andra *magistraten* och den tredje boktryckaren. Magistraten vare pliktig att, vid ansvar såsom för embetsförsummelse, med näst afgående post, en afskrift af denna anteckning till justitiekanslern insända. I *Stockholm* varde samma anteckning, genast eller sist inom nästföljande dags utgång, till justitiekanslern aflemnad. Justitiekanslern må sedermera, i *Stockholm* inom åtta dagar, och i landsorterna, allra sist inom trenne veckor, efter det qvarstaden lagd blifvit, hafva hänvist målet till vederbörlig domstol och aktor förordnat, då domstolen, sist inom åtta dagar, må pröfva, om qvarstaden skall ega bestånd. Sker det ej, och är icke qvarstad inom en månad häfven, eger boktryckaren rätt, i enahanda ordning, som handräckning af *magistraten* till qvarstadens beläggande

gade äro, förordna eller äska, det någon skrift med qvarstad beläggas må, vare han eller det berättigad att *sådan qvarstad erhålla medelst skyndsam handräckning, som ej får vägras af vederbörande Konungens befallningshafvande, magistrat eller kronobetjent*; börande öfver förloppet af qvarstadsförrättningen och orsakerna dertill, samt i afseende på den åklagade skriften, om och huru många exemplar då ännu finnas uti boktryckarens värjo, anteckning trefaldt författas, hvaraf den ena tillställes chefen för justitiedepartementet eller hans ombud, den andra *magistraten i den stad, under hvilkens rådstufvurätt boktryckeriet, enligt § 1, lyder*, och den tredje boktryckaren. Magistraten vare pliktig att, vid ansvar såsom för embetsförsummelse, med näst afgående post, en afskrift af denna anteckning till justitiekanslern insända. I *Stockholm* varde samma anteckning, genast eller sist inom nästföljande dags utgång, till justitiekanslern aflemnad. Justitiekanslern må sedermera, i *Stockholm*, inom åtta dagar, och i landsorterna, allra sist inom trenne veckor, efter det qvarstaden lagd blifvit, hafva hänvist målet till vederbörlig domstol och aktor förordnat, då domstolen, sist inom åtta dagar, må pröfva, om qvarstaden skall ega bestånd. Sker det ej, och är icke qvarstad inom en månad häfven, ege boktryckare rätt i enahanda ordning, som handräckning till qvarstadens beläggande meddelad blifvit, att fordra dess bry-

meddelad blifvit, att fordra dess brytande, hvilket icke vägras må, vid ansvar af embetets förlust.

Chefen för justitie-departementet
— — — — — erhållas.
— — — — —

12:o) I frågor om qvarstad böra, i sådant fall, *Konungens befallningshafvande och vederbörande magistrater* ovägerligen och vid ansvar biträda; dock må — — — — — inlemnad.
— — — — —

tande, hvilket icke vägras må, vid ansvar af embetets förlust.

Chefen för justitie-departementet
— — — — — erhållas.
— — — — —

12:o) I frågor om qvarstad böra, i sådant fall, *vederbörande Konungens befallningshafvande, magistrat eller kronobetjent* ovägerligen och vid ansvar biträda; dock må — — — — — inlemnad.
— — — — —

Stockholm den 10 april 1896.

På utskottets vägnar:

O. BERGIUS.

Reservationer:

af herrar *Helander, Gustaf Berg* och *Nyström*, hvilka anfört:

»Då den förändring i nu gällande lagstiftning, utskottets förslag innebär, är af tvifvelaktig fördel och i hvarje händelse af mycket ringa betydelse i jemförelse med de förändringar, som, då man vill beträda de partiella reformernas väg, i främsta rummet borde föreslås; så hafva vi ansett oss böra mot framläggande af detta förslag anmäla reservation.»;

samt af herr *Elowson*, som yttrat:

Vid förlidet års riksdag framlades af herr E. Olsson en motion, afseende ändring i §§ 1 och 5 af tryckfrihetsförordningen. Genom den då föreslagna ändringen af § 1 skulle rätten att anlägga boktryckerier förunnas landsbygden i samma omfång och samma mening som den tillkommer stad.

Under innevarande riksdag har herr E. Olsson äfvenledes väckt en motion om ändring af nyssnämnda paragrafer, men i en helt annan riktning än föregående året. Genom motionen af år 1895 afsågs en lösning af den sedan länge på dagordningen stående frågan om ovilkorlig rätt att på landsbygden likaväl som i stad anlägga boktryckeri. Motionen af 1896 afser att för alltid beröfva landsbygden denna rätt och i stället göra anläggning af boktryckeri å landet beroende af Konungens medgifvande.

Det förslag, som motionären i år framställt beträffande § 1, innehåller tre särskilda bestämmingar. Genom den första bestämningen skulle en partiel utvidgning af friheten att anlägga boktryckerier vinnas, enär rätten till sådan anläggning skulle inom köping blifva lika ovilkorlig som inom stad. Den andra bestämningen åter skulle borttaga en grundlagsenlig rättighet, som enligt gällande tryckfrihetsförordning tillkommer alla dem, som bygga och bo inom en half mil från stad. Genom den tredje bestämningen skulle rätten att på landsbygden anlägga boktryckeri blifva blott vilkorlig.

Den i motionen och utskottets förslag upptagna bestämmelsen, enligt hvilken inrättande af boktryckeri på landsbygden skulle göras beroende af Konungens pröfning, torde icke vara af sådan innebörd, att densamma bör vinna Riksdagens godkännande. Med en vexlande uppfattning inom konseljen af tryckfrihetens fördelar eller olägenheter skulle helt visst periodvis följa benägenhet eller obenägenhet för boktryckeriers inrättande på landsbygden. Under en period torde ansökningar derom temligen undantagslöst beviljas, under en annan period åter systematiskt afslås.

Den af utskottet föreslagna ordalydelsen beträffande rätten till anläggning af boktryckeri å landet synes vara särdeles otydlig. Ansökning om boktryckeris anläggning lär icke kunna helt opersonligt beviljas en på landsbygden belägen ort såsom sådan, utan skulle väl afse en på den orten bosatt person eller der befintlig firma. När innehafvaren af en eller annan anledning upphör med sitt boktryckeri, så lär detta icke utan förnyad ansökan, hvars beviljande är oviss, kunna öfvergå till annan person eller firma.

Beaktansvärdt måste det ock vara, att, om tillståndbeviset för anläggning af boktryckeri å landsbygden är bundet vid en viss person, värdet af boktryckeriet vid denna persons fränfalle är för hans arfvingar så godt som helt och hållet beroende af ett nytt tillståndsbevis.

En ändring af tryckfrihetsförordningen i syfte att göra landsbygden likställd med stad i fråga om rätt till boktryckeriers anläggning blef vid 1867 års riksdag antagen att hvila såsom grundlagsförslag. Samma förslag blef ock af Riksdagen år 1870 godkändt, men vann icke bifall af Kongl. Maj:t. Utskottet anser visserligen, att det skulle vara följdriktigast att vid-

hålla den af Riksdagen förut antagna grundlagsändringen, enligt hvilken ovilkorlig rätt till boktryckeriers anläggning skulle tillkomma landsbygd likaväl som stad. Men utskottet fasthåller icke följdriktigheten.

För egen del håller jag på följdriktigheten och vill fördenskull icke medverka till att fränhända landsbygden förmånen att erhålla ovilkorlig rätt till boktryckeriers anläggning. Uppenbart är nemligen, att ett bifall till utskottets förslag skulle för all framtid beröfva landsbygden nämnda rätt.

Något giltigt skäl synes mig icke vara anfördt för den af utskottet föreslagna åtgärden att beröfva alla dem, som äro å landsbygden bosatta inom en half mil från stad, en dem tillkommande grundlagsenlig rätt.

Uti motionen och utskottets förslag finnes *en* bestämmelse, som icke afviker från den, äfven af utskottet, såsom följdriktigast ansedda utvidgning af rätten till anläggning af boktryckerier. Denna utvidgning borde helt naturligt gå i riktningen mot den ändring af tryckfrihetsförordningen, som 1867 års Riksdag antog såsom hvilande och 1870 års Riksdag för sin del godkände, nemligen att medgifva landsbygdens invånare en af regeringens tillstånd oberoende rätt att anlägga boktryckerier. Ifrågavarande bestämmelse afser den af motionären och utskottet föreslagna ändringen, enligt hvilken det skulle åt boktryckare inrymmas frihet att i köpingar inrätta boktryckerier. En sådan partiel ändring skulle ernås derigenom, att uti första stycket af 1 § 5 mom. tillsattes i slutet orden »eller i köping».

Emot de utaf utskottet föreslagna ändringarna uti andra och tredje styckena af 1 § 5 mom. har jag ingenting att invända. Jag finner dessa ändringar såväl i och för sig tillfredsställande som ock fullt öfverensstämmande med den af mig föreslagna partiella ändringen. Enligt densamma skulle frihet att inrätta boktryckerier förunnas åt köpingar, under det att frågan om samma frihets beviljande för landsbygdens invånare blefve uppskjuten till lägligare tid.

Vidkommande den af utskottet föreslagna lydelse, som skulle gifvas åt 5 § 6, 8 och 12 momenten, har jag med min röst dertill bidragit.

På grund af hvad jag sålunda haft äran anföra har jag ansett, det konstitutionsutskottet bort hemställa,

att Riksdagen, med anledning af motionen, måtte antaga att hvila till vidare grundlagsenlig behandling följande förslag till förändrad lydelse af nedanstående paragrafer i

Tryckfrihetsförordningen.

§ 1.

(Nuvarande lydelse:)

5:o) Privilegier å boktryckeri skola ej erfordras, utan stånde hvar och en fritt att, utan hinder af någon särskild författning, äldre privilegier eller något boktryckerireglemente, samt utan att vara underkastad någon skråordning, anlägga sådana tryckerier, af hvad beskaffenhet eller vidd honom tjenligt synes, uti stad eller inom ett afstånd derifrån af högst en half mil.

Då ett boktryckeri sålunda utom stad anlägges, skola, i alla mål, som boktryckningen röra, boktryckare, arbetare i tryckeriet samt der tryckta skrifter författare och utgifvare lyda under stadens rätt.

Den ett nytt boktryckeri inrättar
— — — — innehåll och skrifart.

(Föreslagen lydelse:)

5:o) Privilegier å boktryckeri skola ej erfordras, utan stånde hvar och en fritt att, utan hinder af någon särskild författning, äldre privilegier eller något boktryckerireglemente, samt utan att vara underkastad någon skråordning, anlägga sådana tryckerier, af hvad beskaffenhet eller vidd honom tjenligt synes, uti stad eller inom ett afstånd derifrån af högst en half mil eller i köping.

Då boktryckeri anlägges å ort, som lyder under landsrätt, skola, i alla mål, som boktryckningen röra, boktryckare, arbetare i tryckeriet samt der tryckta skrifter författare och utgifvare lyda under rådstufvurätten i närmaste inom länet belägna stad, der sådan rätt finnes.

Den nytt boktryckeri inrättar
— — — — innehåll och skrifart.

§ 5.

(Nuvarande lydelse:)

6:o) Förbrytelser emot denna lag upptagas vid allmän underrätt i den

(Föreslagen lydelse:)

6:o) Förbrytelser emot denna lag upptagas vid rådstufvurätten i den

stad, der boktryckeriet, ifrån hvilket den åklagade skriften utkommit, anlagdt är eller, på sätt 1 § innehåller, vid anläggandet anmäldt blifvit. I Stockholm sker detta upptagande vid första allmänna underrätt; i öfriga täder, der första och andra underrätt finnas, vid den sistnämnda; akademiernas jurisdiktionsrätt, enligt deras konstitutioner, dock oförkränkt. Stämningstiden vare i allt fall, ehvad tryckeriet inom eller, på sätt nyssnämnda § utstakar, utom staden är beläget, enahanda, och förhålles dermed, som, om stämningstid i staden, lag säger. Uppstår fråga om boktryckares eller författares af en tryckt skrift tilltalande eller hörande, böra han eller de vid sådan rätt personligen till svars stånda, men åtnjute i öfrigt deras rättegångsförmåner, enligt allmän lag och särskilda författningar, uti allt hvad genom detta förordnande icke uttryckligen annorlunda stadgadt är.

stad, der skrift, som föranledt åtal, blifvit tryckt, eller, om den blifvit tryckt å ort, som lyder under landsrätt, vid rådstufvurätten i närmaste inom länet belägna stad. Stämningstiden vare åtta dagar, om boktryckeriet är beläget i stad, der rådstufvurätt finnes, men i annat fall fjorton dagar. Uppstår fråga om boktryckares eller författares af en tryckt skrift tilltalande eller hörande, böra han eller de vid rätten personligen till svars stånda, men åtnjute i öfrigt deras rättegångsförmåner, enligt allmän lag och särskilda författningar, uti allt hvad genom detta förordnande icke uttryckligen annorlunda stadgadt är.

8:o) Finner chefen för justitiedepartementet eller hans ombud sig befogad, att, på de grunder för qvarstad å tryckt skrift, här ofvan stadgade äro, förordna eller äska, det någon skrift med qvarstad beläggas må, vare han eller det berättigad att i Stockholm, genom biträde af öfverståthållarembetet och i öfriga städer samt orterna, medelst skyndsamt handräckning, som ej får vägras af den magistrat, hvarunder boktryckeriet, enligt § 1, lyder, sådan qvarstad erhålla; börande öfver för-

8:o) Finner chefen för justitiedepartementet eller hans ombud sig befogad, att, på de grunder för qvarstad å tryckt skrift, här ofvan stadgade äro, förordna eller äska, det någon skrift med qvarstad beläggas må, vare han eller det berättigad att sådan qvarstad erhålla medelst skyndsamt handräckning, som ej får vägras af vederbörande Konungens befallningshafvande, magistrat eller kronobetjent; börande öfver förloppet af qvarstadsförrättningen och orsakerna dertill, samt i afseende på den åklagade

loppet af qvarstadsförrättningen och orsakerna dertill, samt i afseende på den åklagade skriften, om och huru många exemplar då ännu finnas uti boktryckarens värjo, anteckning trefaldt författas, hvaraf den ena tillställes chefen för justitiedepartementet eller hans ombud, den andra *magistraten* och den tredje boktryckaren. Magistraten vare pliktig att, vid ansvar såsom för embetsförsummelse, med näst afgående post, en afskrift af denna anteckning till justitiekansleren insända. I Stockholm varde samma anteckning, genast eller sist inom nästföljande dags utgång, till justitiekansleren aflemnad. Justitiekansleren må sedermera, i Stockholm inom åtta dagar, och i landsorterna, allra sist inom trenne veckor, efter det qvarstaden lagd blifvit, hafva hänvist målet till vederbörlig domstol och aktor förordnat, då domstolen, sist inom åtta dagar, må pröfva, om qvarstaden skall ega bestånd. Sker det ej, och är icke qvarstad inom en månad häfven, eger boktryckaren rätt, i enahanda ordning, som handräckning af *magistraten* till qvarstadens beläggande meddelad blifvit, att fordra dess brytande, hvilket icke vägras må, vid ansvar af embetets förlust.

Chefen för justitiedepartementet
— — — — — erhållas.

12:o) I frågor om qvarstad böra, i sådant fall, *Konungens befallningshafvande och vederbörande magistrater*

skriften, om och huru många exemplar då ännu finnas uti boktryckarens värjo, anteckning trefaldt författas, hvaraf den ena tillställes chefen för justitiedepartementet eller hans ombud, den andra *magistraten i den stad, under hvilkens rådstufvurätt boktryckeriet, enligt § 1, lyder*, och den tredje boktryckaren. Magistraten vare pliktig att, vid ansvar såsom för embetsförsummelse, med näst afgående post, en afskrift af denna anteckning till justitiekansleren insända. I Stockholm varde samma anteckning, genast eller sist inom nästföljande dags utgång, till justitiekansleren aflemnad. Justitiekansleren må sedermera, i Stockholm, inom åtta dagar, och i landsorterna, allra sist inom trenne veckor, efter det qvarstaden lagd blifvit, hafva hänvist målet till vederbörlig domstol och aktor förordnat, då domstolen, sist inom åtta dagar, må pröfva, om qvarstaden skall ega bestånd. Sker det ej, och är icke qvarstad inom en månad häfven, ege boktryckare rätt i enahanda ordning, som handräckning till qvarstadens beläggande meddelad blifvit, att fordra dess brytande, hvilket icke vägras må, vid ansvar af embetets förlust.

Chefen för justitiedepartementet
— — — — — erhållas.

12:o) I frågor om qvarstad böra, i sådant fall, *vederbörande Konungens befallningshafvande, magistrat eller*

ovägerligen och vid ansvar biträda; *kronobetjent* ovägerligen och vid ansvar
dock må — — — — — inlemnad. biträda; dock må — — inlemnad.

Herr *Alin* har begärt få här antecknadt, att han icke deltagit i detta
ärendes behandling inom utskottet.

— — — — —